

Afgifteduur van een toelaatbaarheidsverklaring bij samenwerkingsverband Koers VO

Naar aanleiding van maatregel 18 (minder administratie voor leraren en school) uit de verbeteraanpak passend onderwijs.

Datum: 27 mei 2021

Samenwerkingsverband Koers VO wil vanaf het schooljaar 2021-2022 de volgende richtlijn bij het bepalen van de afgifteduur van een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) voor het voortgezet speciaal onderwijs (vso) hanteren.

1 Afgifte van toelaatbaarheidsverklaringen voor gehele schoolloopbaan

Koers VO wil de benodigde administratie voor scholen beperken en procedures zo duidelijk, makkelijk en snel mogelijk maken binnen de ruimte en kaders die wetgeving biedt. Dit is conform en mede naar aanleiding van maatregel 18 'minder administratie voor leraren en school' uit de Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend onderwijs d.d. 04-11-2020 van minister Slob. Daarnaast is gebleken dat er sinds de start Passend Onderwijs in 2014 slechts vijf tlv aanvragen die voor een herbeoordeling zijn ingediend, zijn afgewezen. Het aanvragen van tlv's door de scholen en de beoordeling en verwerking door het samenwerkingsverband kost veel tijd en geld. De meerwaarde van de eerdere werkwijze, waarbij tlv's voor kortere duur werden afgegeven om terugkeer naar regulier onderwijs te stimuleren, is vanuit evaluatie beperkt gebleken.

Tlv's worden vanaf schooljaar 2021-2022 dan ook zo veel als mogelijk afgegeven voor de duur van de gehele schoolloopbaan maar hier kan goed onderbouwd van worden afgeweken.

Algemene richtlijnbevestiging afgifte duur tlv:

- Er wordt in principe uitgegaan van een afgifteduur voor de gehele schoolloopbaan.
- Hier kan van worden afgeweken indien de ondersteuningsbehoefte duidelijk aangeeft dat in de toekomst terugkeer naar het regulier vo of een andere bekostigingscategorie passend zou kunnen zijn.
- Hier kan van worden afgeweken wanneer onduidelijk is of en in welke mate het volgen van onderwijs mogelijk is. Bijvoorbeeld bij pilots in het kader van leerrecht.
- Wanneer ouders en leerling twifelen over de benodigde overstap naar het vso kan de tlv op hun verzoek voor kortere duur worden afgegeven. Er zal dan voor het verlopen van de tlv moeten worden nagegaan of de leerling weer terug kan naar regulier onderwijs of dat een nieuwe tlv zal worden aangevraagd door de vso-school.

Afgifte van een tlv voor de gehele schoolloopbaan betekent niet dat de leerling ook de gehele schoolloopbaan in het vso onderwijs volgt/moet volgen. Koers VO vindt het belangrijk dat leerlingen terugkeren naar regulier vo zodra dat mogelijk is. Wij vertrouwen erop dat de vso-scholen met ouders, leerlingen, en, waar nodig, betrokkenen van Koers VO en zorgpartners/gemeente, tijdig in gesprek gaan als een overstap naar regulier onderwijs tot de mogelijkheden behoort. We gaan ervan uit dat alle benodigde acties hiervoor proactief worden uitgevoerd. Om een mogelijke terugkeer naar regulier onderwijs te stimuleren en om scholen hierbij te ondersteunen vindt er, in overleg met school, twee keer per jaar een gesprek plaats tussen school en de Koersconsulent en/of ABT-medewerker. Nadere uitwerking van het terugplaatsingsbeleid wordt opgenomen in het Ondersteuningsplan (2022-2026).

Bij het bepalen van de duur van de vo- schoolloopbaan en daarmee de afgifte duur van de tlv gelden de volgende richtlijnen:

- De leerling volgt diplomagericht onderwijs binnen het vso en kan een examen halen (vmbo t/m vwo): De tlv wordt afgegeven tot en met het examenjaar.
- De leerling volgt onderwijs binnen het vso met uitstroombestemming arbeid, dagbesteding of entreeopleiding: De tlv wordt tot en met het schooljaar dat de leerling 18 wordt afgegeven
- Bij afwijking van algemene richtlijn wordt er gekeken naar de aard van de benodigde ondersteuning en daarmee samenhangend, de bekostigingscategorie of de (mogelijke mate van) schoolgang.

Belangrijke aanvullende opmerkingen:

- Wanneer blijkt dat onderwijs voorliggend blijft na het 18^e jaar, kan de vso-school vanzelfsprekend, via een versnelde route, een nieuwe tlv aanvragen. Deze kan, afhankelijk van het perspectief van de jongere, afgegeven worden voor 1 of 2 schooljaren, tot en met het 20^e jaar.
- Voor het praktijkonderwijs bestaat geen vaste cursusduur, maar wel een leeftijdsgrens van 18 jaar. Hierdoor wordt er een tlv afgegeven tot en met het schooljaar dat de leerling 18 jaar wordt. Binnen het praktijkonderwijs wordt een diploma gehaald middels het volgen van het onderwijsprogramma en niet door het afnemen van een examen.
- Wanneer, bij diplomagericht onderwijs vmbo-vwo, het examen door omstandigheden niet binnen de verwachte termijn behaald kan worden kan de vso-school, via een versnelde route, een nieuwe tlv aanvragen.
- Wanneer de tlv voor kortere duur is afgegeven en een nieuwe tlv nodig is, geldt dat de deskundigen van de Adviescommissie Beoordeling Toelaatbaarheid (ABT) met de vso-school in gesprek gaan over deze leerlingen en de betreffende aanvragen. Dit zodat per school alle aanvragen snel besproken/behandeld kunnen worden waardoor administratieve processen verminderd kunnen worden en het proces versneld wordt. Tijdens deze gesprekken zullen de tlv's die dat jaar aflopen worden doorgenomen en zal met elkaar worden nagegaan of en zo ja, welke acties nodig zijn.

2 (Onder)instroom in het vso vanuit het primair onderwijs (inclusief sbo en so)

Het uitgangspunt is dat een leerling het gehele onderwijsprogramma van primair onderwijs (po/sbo) of speciaal onderwijs (so) volgt alvorens de overstap te maken naar het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Dit betekent dat een overstap naar het vso pas hierna kan plaatsvinden, dit is (meestal) vanaf 12-jarige leeftijd én zoveel mogelijk bij de natuurlijke overstap na de zomervakantie. Toelating is uiteraard alleen mogelijk met een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) afgegeven door het College van Bestuur van het Samenwerkingsverband Koers VO. Bij leerlingen die vanuit het primair (speciaal) onderwijs instromen in het voortgezet speciaal onderwijs wordt door Koers VO de duur van de tlv bepaald door de schoolloopbaan volgens de daarvoor geldende richtlijnen.

3 Terugkeer vanuit het vso naar regulier vo

Het is evident dat terugkeer naar regulier onderwijs voor het grootste deel van de leerlingen in het vso niet aan de orde is, voor hen is het vso passend binnen het dekkend aanbod van het samenwerkingsverband.

Koers VO vindt het belangrijk dat leerlingen zo lang als nodig en zo kort als noodzakelijk gebruik maken van het vso. Koers VO vertrouwt erop dat vso-scholen hier alert op zijn en de benodigde acties inzetten om leerlingen bij wie dit aan de orde is (weer) terug te laten keren naar het regulier onderwijs. Koers VO stimuleert en ondersteunt scholen hierbij door regelmatig met scholen en andere betrokkenen in gesprek te gaan over leerlingen die mogelijk de overstap naar regulier onderwijs

kunnen maken en door samen met alle betrokkenen na te gaan hoe dit gerealiseerd kan worden. Meer informatie m.b.t. dit 'terugplaatsingsbeleid' zal worden opgenomen in het ondersteuningsplan 2022-2026.

4 Uitstroom na het vso naar vervolgonderwijs

Wanneer de uitstroombestemming van een leerling is vastgesteld op vervolgonderwijs, is het kunnen behalen van een diploma leidend bij het bepalen van de afgifteduur. Hierbij wordt de gebruikelijke schoolloopbaan aangehouden (voor vmbo 4 jaar, havo 5 jaar, etc.) behalve als er door de school duidelijk wordt aangegeven dat de leerling door ondersteuningsbehoefte of opgelopen achterstand een verlengd examenprogramma nodig heeft.

Wanneer in het examenjaar blijkt dat de leerling niet kan uitstromen omdat het diploma niet is of kan worden behaald, dan kan de vso-school een nieuwe tlv aanvragen.

5 Uitstroom na het vso naar arbeid of dagbesteding

Wanneer de uitstroombestemming van een leerling is vastgesteld op arbeid, dagbesteding of entreeopleiding is de leeftijd van de leerling leidend bij het bepalen van de afgifteduur. De beste uitstroomleeftijd voor een vso-leerling varieert per jongere. Het samenwerkingsverband heeft als uitgangspunt dat er voor een jongere in het vso een onderwijsinhoudelijke meerwaarde moet zijn bij het volgen van onderwijs op school. Sommige leerlingen hebben meer tijd nodig om zich te ontwikkelen dan andere leerlingen. De ene leerling kan al uitstromen richting arbeid of dagbesteding op 16- of 18- jarige leeftijd, voor een ander is dit pas aan de orde bij 20 jaar.

Voor leerlingen in het vso met uitstroombestemming arbeid, dagbesteding of entreeopleiding wordt door het samenwerkingsverband een tlv afgegeven t/m 18 jaar¹. Op deze leeftijd wordt al dan niet een nieuwe tlv aangevraagd. Overigens begint het proces op weg naar deze eventuele nieuwe tlv-afgifte al eerder, omdat hier verschillende partijen bij betrokken zijn, die samen overleggen over het gewenste vervolg. Ouders voorop.

Wanneer een leerling goed voorbereid en met uitzicht op een passende arbeid- of dagbestedingsplaats het vso verlaat, is de kans groter dat hij of zij ook goed terecht komt op een passende plek. Dit is niet alleen in het belang van de leerling en het samenwerkingsverband, maar ook wenselijk vanuit maatschappelijk oogpunt.

5.1 Betrokken partijen

De partijen die betrokken bij de afgifte van een TLV vanaf 18-jarige leeftijd zijn:

1. de ouders van de leerling en de leerling zelf
2. de vso-school
3. de gemeente, als verantwoordelijke (financier) voor een passend zorgaanbod
4. het samenwerkingsverband, als verantwoordelijke voor de financiering van een passend ondersteuningsaanbod

Het samenwerkingsverband hecht veel waarde aan de betrokkenheid van ouders en de leerling. Dit wordt ook ondersteund door de Salamanca Verklaring van Unesco (1994). Daarin stelt men dat een coöperatieve en ondersteunende samenwerking tussen scholen en ouders van essentieel belang is voor de positieve ontwikkeling van het kind/de leerling. Partnerschap tussen ouders, gemeenten en samenwerkingsverbanden moet gestimuleerd worden.

¹ "Voor leerlingen die voor hun hele schoolloopbaan vso nodig hebben, regel ik dat de tlv voor het speciaal onderwijs standaard geldt voor de hele po- of vo-loopbaan. Dit betreft in ieder geval de EMB-leerlingen." Dit zegt minister Slob in zijn Kamerbrief van 4 november 2020. Koers VO interpreteert dit, bij uitstroom richting arbeid of dagbesteding, einde vso-loopbaan als uitstroom op 18-jarige leeftijd, en voor een jongere indien nodig, verlenging in het vso-onderwijs d.m.v. een nieuwe tlv t/m het 20^e levensjaar. Mocht wet- en regelgeving wijzigen, dan volgt Koers VO in beleid.

De school kent de leerling en ouders goed, werkt toe naar de overstap uit het vso, maar heeft ook een verantwoordelijkheid ten aanzien van haar deelname in het samenwerkingsverband Koers VO, namelijk het nastreven van stabiliteit van het aantal leerlingen in het vso en het bieden van een (combinatie) arrangement vso en zorg wanneer dit voor de leerling het meest passend is.

Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning is de gemeente vanaf een leeftijd van 18 jaar verantwoordelijk om te zorgen voor een vorm van dagbesteding voor kwetsbare (jong)volwassenen. Het is belangrijk dat de vso-school zo vroeg mogelijk, bij voorkeur voordat de leerling 18 jaar wordt, in gesprek gaat met de betreffende gemeente en Koers VO om zo samen het best passende arrangement voor de jongere te realiseren.

Volgens de leerplichtwet geldt leerplicht voor kinderen van 5 tot en met 16 jaar, vanaf de eerste schooldag van de maand nadat een kind 5 jaar wordt tot het einde van het schooljaar waarin het 16 jaar is geworden, of aan het einde van het twaalfde schooljaar. Na de leerplicht gaat de kwalificatieplicht gelden. Met de kwalificatieplicht wordt de leerplicht verlengd tot de dag dat de jongere een startkwalificatie heeft gehaald, of tot de dag dat de jongere 18 jaar wordt. De kwalificatieplicht geldt niet als de jongere een diploma of getuigschrift van de praktijkschool heeft of op het voortgezet speciaal onderwijs heeft gevolgd in de uitstroomprofielen arbeid of dagbesteding. (leerplichtwet 1969).

In de Wet op de Expertisecentra, artikel 39, vierde lid, is geregeld dat leerlingen uiterlijk tot hun twintigste levensjaar ingeschreven kunnen blijven op het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Volgens de Wet Kwaliteit VSO bepaalt de school de verblijfsduur en streeft daarbij naar een functioneel verblijf. Bij het uitstroomprofiel dagbesteding geldt ook dat de verblijfsduur functioneel moet zijn. De leerling stroomt uit als hij niet meer leerplichtig is en nadat hij een plek heeft gekregen in een instelling voor dagactiviteiten. De leerplicht vervalt uiterlijk bij de leeftijd van 18 jaar.

In het kader van leerrecht zal Koers VO samen met school, ouders en betrokkenen vanuit de gemeente nagaan wat de mogelijkheden zijn als het (volledig) volgen van onderwijs op school (tijdelijk) niet kan.

De missie van Koers VO is: Samen werken aan een perspectiefrijke toekomst voor elke jongere. Een perspectiefrijke toekomst is daarmee leidend bij de besluitvorming. Onze kernwaarden, grondslagen en strategische ambities vormen de basis van ons beleid.

- We denken in mogelijkheden: We handelen zorgvuldig in het belang van de leerling vanuit de vraag: "Wat heeft deze leerling nodig?" en het principe 'motiveren en documenteren' wordt steeds toegepast. Hierbij staat de brede ontwikkeling van de jongere centraal en het perspectief van het denken in doorgaande schoolloopbanen.
- Van leerplicht naar leerrecht: Ieder kind heeft recht op onderwijs, dat is gericht op een zo volledig mogelijke ontplooiing van zijn persoonlijkheid, talenten, geestelijke en lichamelijke vermogens. Dit recht vloeit rechtstreeks voort uit de artikelen 28 en 29 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Kinderen hebben niet alleen een leerplicht maar bovenal een leerrecht. We streven naar een passende plek in het onderwijs naar gelang de specifieke onderwijsbehoefte.
- Ouders en jongeren zijn optimaal betrokken: Een goede relatie tussen ouder, leerling en school is belangrijk voor het schoolsucces en verbetert de kansen op passend onderwijs. Uitgangspunt in ons samenwerkingsverband is dat ouders altijd actief betrokken zijn bij beslissingen rondom hun kind en de school vanaf de start direct en open contact heeft met ouders. School en ouders hebben een verschillende verantwoordelijkheid maar een gezamenlijke taak en zijn gelijkwaardige partners als het gaat om de ontwikkeling van het kind
- Intensiveren van de samenwerking onderwijs en zorg: van verbinden naar afstemmen en aanpakken: Om te zorgen voor een zo goed mogelijke samenwerking tussen professionals die met jongeren werken, stemmen samenwerkingsverbanden passend onderwijs en gemeenten hun beleidsplannen af en formuleren samen leidende principes. Zo kan de benodigde

- ondersteuning vormgegeven worden vanuit de gedachte 'één kind, één plan'.
- Succesvolle overgangen voor doorgaande schoolloopbanen: Om te werken aan een perspectiefrijke toekomst voor elke jongere (missie Koers VO) is het van belang dat alle overgangen naar, tussen en vanuit onderwijs vloeiend en succesvol verlopen. Koers VO heeft hierin juist voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte, een gedeelde verantwoordelijkheid met (onze) scholen, ouders, en overige samenwerkingspartners.
 - Samenwerking tussen speciaal en regulier onderwijs (vso-vo): Koers VO streeft naar een betere en uiteindelijk vanzelfsprekende samenwerking tussen scholen in het regulier en in het speciaal onderwijs. Enerzijds is van belang dat het speciaal en regulier onderwijs intern kwalitatief slagen maken daar waar nodig. Anderzijds is het van belang dat de expertise van het speciaal onderwijs en van het regulier onderwijs onderling uitgewisseld wordt om zo te komen tot betere oplossingen voor leerlingen. Innovatie speelt hierbij een belangrijke rol.